

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱԿԱԿՐՈՆԱԿԱՆ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑՈՒՑԱԿ)

05 FEB 2018

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՄՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱԿԱԿՐՈՆԱԿԱՆ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑՈՒՑԱԿ)

ԱՌԱՋԱԲԱՆԻ ՓՈԽԱՐԵՆ

Այս «Հակահրոնական գրականություն» բիրյուգրաֆիան նր-
պասակ ունի ոգնել մեր հակահրոնական տկիվին՝ դատախասներին,
պրոպագանդիսներին, ագիտատներին, ուսուցիչներին, գրողա-
նային աշխատողներին և ընթերցողներին՝ ավելի խորն ուսումնա-
սիրել Մարտի-Ենգելսի-Լենինի-Ստալինի ուսմունքը կրոնի և արեյգ-
ալի մասին:

Թեմաներն առանձնացված են այնպես, վոր հնարավորու-
թյուն տրվի՝ չցրվել, նյուրը մեակել սխտեմի վերածված: Գրակա-
նությունն ընտրված է, ամենակարեւորը, վերջին հրատարակություն-
ները:

Աննատցիտներ գրված են միայն գեղարվեստական գրակա-
նության համար, ինչպես նման ուսուցիչն հրատարակություններում
է արվում:

Միանգամայն անհրաժեշտ է, վորպեսզի Մարտնչոյ տնտես-
վածների Միության կազմակերպությունները, մեր տկումբների և
կարմիր անկյունների գրադարանները լայն մաստների սեփակա-
նություն դարձնեն այս գրականությունը:

Անհրաժեշտ է, վորպեսզի նեւլած գրականության հիման
վրա, տկումբներում, կարմիր անկյուններում կազմակերպ-
վեն՝ հակահրոնական գրականության ցուցահանդեսներ, բարձր-
ձայն ընթերցանություն, գրույցներ, գեկուցումներ և այլն:

ՄԱՍ-Ի ԿԵՆՏՐՈՐՇՈՒՐԴ

11-288399

«Կուսակցությունը չի կտրույ չեզոք լինել կրոնի նկատմամբ, և նա հակակրոնական պրոպագանդա չի մղում բայտ և ամեն տեսակ կրոնական նախապաշարումների դեմ, վարովիքներով նա գիտաբանն և կողմնակից, իսկ կրոնական նախապաշարումները գիտաբանն դեմ են գնում, վարովիքներով յուրովն շուր կրոն գիտաբանը հակադիր մի բան է»:

ՍՏԱԼԻՆ

(Ստալին Լենինի դմի հարցեր էջ՝ 251)

«Կրոնի վերաբերմամբ ՀամԿ(բ)Կ չի բավականանում յեկեղեցու ու պետութան և դպրոցի ու յեկեղեցու արդեն իսկ որինականացված բաժանումով, այսինքն այն ձեռնարկումներով, վերոնք բուրժուական դեմոկրատիան առաջադրում և իր ծրագրերի մեջ, սակայն աշխարհում վոչ մի տեղ չի հասցրել մինչև վերջը, շնորհիվ կապիտալի և կրոնական պրոպագանդի միջև յեղած բազմատեսակ փաստական կապերի»:

ՀամԿ(բ)Կ զեկավարվում և այն համոզումով, թե մասսաների բովանդակ հասարակական-տնտեսական գործունեությունն պլանաչափության ու գիտակցություն իրագործումն և միայն, վոր կարող և լիովին մեռցնել կրոնական նախապաշարումները: Կուսակցությունը ձգտում և լիովին վշրել հարստահարող դասակարգերի և կրոնական պրոպագանդի կազմակերպություն միջև յեղած կապը՝ նպաստելով աշխատավոր մասսաների փաստական ազատագրմանը կրոնական նախապաշարումներին և կազմակերպելով ամենալայն գիտական-լուսավորական և հակակրոնական պրոպագանդ: Ընդամին անհրաժեշտ և հոգատարությունը խուսափել հավատացյալների զգացմունքների ամեն տեսակի վիրավորանքից, վորը տանում և միայն զեպի կրոնական մեկնությունն ամրացում»:

(ՀամԿ(Բ)Կ ծրագրերը և կանոնադրությունը: 47 էջ. Կուս-
հրատ, 1936).

«Ընկեր ՍՏԱԼԻՆԻ կողմից առաջադրված, բուրժուական ար-
քայնակալու խնդիրը, պահանջում է լիվլիզացիայի յենթարկել
սոցիալ-դեմոկրատիական բարեհոգությունը հակադեմոկրատիկ ազդե-
գանդայի հարցերում: Այդ խնդրի հաջող կատարման համար,
անհրաժեշտ է պայքար մղել կրոնական նախապաշարմունքները
դեմ, բնակչության ամենալայն խավերի մեջ տարածել իսկա-
կան—գիտական, մատերիալիստական, աթեիստական աշխար-
հայացքը»:

(«Պրավդա»-յի 1937 թ. 7|5-ի առաջնորդողից):

I. ՄԱՐԿՍԸ-ԵՆԳԵԼՍԸ-ԼԵՆԻՆԸ-ՍՏԱԼԻՆԸ ԿՐՈՆԻ ՅԵՎ ՆՐԱ ԴԵՄ ՊԱՅԲԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Կրոնը ժողովրդի համար ուղիում է,—Մարք-
սի այս ասույթը կրոնի հարցում մարքսիզ-
մի ամբողջ աշխարհայացքի անկյունա-
քարն է: Ժամանակակից բոլոր կրոններն
ու յեկեղեցիները, բոլոր և ամեն տեսակի
կրոնական կազմակերպությունները մարք-
սիզմը միշտ էլ քննարկում և իբրև ընդ-
ժուական սեպագրի սրգաններ, վերջին
բանվոր դասակարգի շահագործման պաշա-
պանության և թմրեցմանն են սպասար-
կում»:

(Վ. Ի. Լենին. Բանվորական կուսակցու-
թյան վերաբերմունքը դեպի կրոնը):

ՄԱՐԿՍ, Կ. և ԵՆԳԵԼՍ, Փ. Կոմունիստական կուսակցության
մանիֆեստը. Յերեվան, Պետհրատ, քաղաքական գրականության
հրատ, 1938 . էջ 134.

ՄԱՐԿՍ, Կ. Գոթայի ծրագրի քննադատությունը: Հայկուս-
հրատ, Յերեվան, 1937. 157 էջ, 3 ս. 50 կ.

Маркс, К. К критике гегелевской философии права. Собр.
соч. т. 1-стр. 399—402.

Маркс, К. Коммунизм „Рейнского обозревателя“ В кн.:
Маркс, К. и Энгельс, Ф. Соч. т. V стр. 164—176.

ԵՆԳԵԼՍ, Փ. Անտի-Ղյուրինգ: Գիտության հեղաշրջումը պա-
րոն Ոյգեն Ղյուրինգի կողմից. Յերեվան ՀԿ(Բ)Կ ԿԿ Հրատարակ.
1936. 428 էջ.

ԵՆԳԵԼՍ, Փ. Լյուդվիգ Ֆոյերբախը և գերմանական կլասիկ
փիլիսոփայության վախճանը: Կուսհրատ, Յերեվան. 1935.
117 էջ:

ԵՆԳԵԼՍ, Փ. Սոցիալիզմի զարգացումը ուսույթից դեպի գի-
տություն: Յերեվան, Կուսհրատ, 1933 թ. 103 էջ, 1 ս. 50 կ.

Энгельс, Ф. К истории раннего христианства. В. кн.:
Маркс, К и Энгельс, Ф. Соч. т. XVI, ч. 2 стр. 409—431.

Энгельс, Ф. Бруно Бауэр и раннее христианство. М. Пар-
тиздат. 1933. 14 стр.

ԵՆԳԵԼՍ, Փ. Բնության դիալեկտիկա: ՀԿ(Բ)Կ ԿԿ հրատարակ-
չություն: Յերեվան, 1936. 434 էջ.

Գլուխներ 1. Դիալեկտիկան և բնագիտությունը (1873—1876).

2. Աշխատանքի մասնակցությունը կապիկի մար-
դացմանը (1876)

3. Բնության հետազոտությունը վուլկանների աշ-
խարհում (1877)

6. Բնության դիալեկտիկայի հին ներածությունը
(1880).

12. Ջերմություն (1881—1882).

ԵՆԳԵԼՍ, Փ. Ընտանիքի, մասնավոր սեփականության և պե-
տության ծագումը: ՀԿ(Բ)ԿԿ հրատարակություն. Յերեվան,
1936. 2-րդ բարեփոխված և լրացված հրատ. 258 էջ.

ԵՆՔԵԼՍ, Ֆ. Գերմանական գյուղացիական պատերազմը: Կուսերատ, Յերեվան, 1934. 228 էջ:

Լենին, վ. Ի. Մարտնչող մատերիալիզմի նշանակութեան մասին: Ընտիր յերկեր վեց հատորի մեջ, 6-րդ հատոր 66—77 էջ, Կուսերատ, Յերեվան, 1935. նույնը տես յերկերի 27-րդ հատոր, 237—250 էջ:

Լենին, վ. Ի. Մատերիալիզմ և եմպիրիոկրիտիցիզմ: Յերկերի 13-րդ հատոր, Կուսերատ, Յերեվան 1933. 538 էջ: նույնը վեց-հատորյակի 6-րդ հատորում 82—276 էջ:

Գլուխներ՝ 1. Կուսակցութեանները փրկիստիայութեան մեջ և փրկիստիայական անգլխականները 384 էջ.
2. Եռնաս Հեկեկելը և Եռնաս Մախը 397 էջ:

Լենին, վ. Ի. Մարքսի և մարքսիզմի մասին: Տես ընտիր յերկեր 6 հատ:

Լենին, վ. Ի. Սոցիալիզմն ու կրոնը. ընտիր յերկերի VI հատոր 406 էջ. նույնն առանձին գրքով—Հայկուսերատ, Յերեվան, 1937. 51 էջ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Սոցիալիզմն ու կրոնը:
Բանվորական կուսակցութեան վերաբերմունքը դեպի կրոնը:
Դասակարգերն ու կուսակցութեանները և նրանց վերաբերմունքը դեպի կրոնն ու յեկեղեցին:

Լենին, վ. Ի. Բանվորական կուսակցութեան վերաբերմունքը դեպի կրոնը: Ընտիր յերկեր յերկու հատորի մեջ, 1-ին հատոր 61—73 էջ. ՀԿ(Բ)ԿԿԿ Կուսերատ, Յերեվան, 1935.

Ленин, В. И. Политическая агитация и „Классовая точка зрения“. Соч. 3-е изд. т. IV стр. 353—357.

Ленин, В. И. О „природе“ русской революции. Соч. 3-е изд. т. XII, стр. 174—177.

Լենին, վ. Ի. Յերկու նամակ Ա. Մ. Գորկուն. ընտիր յերկեր. (վեց հատորի մեջ) 6-հատոր. 423—429 էջ:

Ленин, В. И. В лакейской. Соч. 3-е изд. т. XXIV, стр. 416—420:

Լենին, վ. Ի. Լ. Ն. Տոլստոյը և նրա դարաշրջանը: Ընտիր յերկեր. 6-հատորի մեջ. 6-հատոր 435—439 էջ:

Լենին, վ. Ի. Լեվ Տոլստոյը վարդես սուսական հեղափոխութեան հայելին: Ընտիր յերկեր. յերկու հատորի մեջ: 1-ին հատոր. ՀԿ(Բ)ԿԿԿ Կուսերատ, Յերեվան, 1935 թ. 526—531 էջ:

Ленин, В. И. Л. Н. Толстой. Соч. 3-е изд. т. XIV, стр. 400—403.

Ленин, В. И. Либералы и клерикалы. Соч. 3-е изд. т. XVI, стр. 75—76.

Լենին, վ. Ի. Սոցիալիստական հեղափոխութեանը և ազգերի ինքնորոշման իրավունքը. (Թեզիսներ). ընտիր յերկեր—յերկու հատորի մեջ 1-ին հատոր: ՀԿ(Բ)ԿԿԿ Կուսերատ, Յերեվան, 1935. 698—713 էջ: նույնը տես վեցհատորյակի 3-րդ հատորի 249—263 էջ. Կուսերատ, Յերեվան, 1933.

Ленин, В. И. О программной травле евреев. Соч. 3-е изд. т. XXIV, стр. 203.

Ленин, В. И. К женщинам работницам. Соч. 3-е изд. т. XXV, стр. 40—41.

Ленин, В. И. Речь на I Всероссийском съезде работниц 19 ноября 1918 г. Соч. 3-е изд. т. XXIII стр. 285—286.

Լենին, վ. Ի. Աշխատավորուհիների միջազգային որը: Ընտիր յերկեր վեց հատորի մեջ, 5-րդ հատոր, 500—502 էջ. Կուսերատ, Յերեվան, 1935:

Ленин, В. И. Новый революционный рабочий союз. Соч. 3-е изд. т. XXX стр. 145.

ԱՅԵԻՆ Վ. Ի. Յերիտասարդության Միութեանը խնդիրները: Ճառ Ռուսաստանի յերիտասարդության Կոմունիստական Միութեան համառուսական 3-րդ համագումարում 1920 թվի հոկտեմբերի 2-ին: Ընտիր յերկեր յերկու հատորի մեջ, 2—հատոր 648—667 էջ: ՀԿ(Բ)ԿԿԿ Կուսերատ, Յերեվան, 1935:

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Լենինի մասին. ՀԿ(Բ)ԿԿԿ Կուսերատ, Յերեվան, 1936. 81 էջ. 60 կ.

ՅԵՐՈՍԼԱՎՍԿԻ, ՅԵՄ. Լենինի մտքերը կրոնի մասին. Պետերատ, 1931. Յերեվան. 76 էջ. 40 կ.

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Լենինի դժի հարցերը: ՀԿ(Բ)ԿԿԿ Կուսերատ, 1937 թ.

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Զբույց ամերիկյան առաջին բանվորական սրտվիրակության հետ: Պատասխան 11-րդ հարցին: Տես՝ Լենինի դժի հարցերը 251—253 էջ. Կուսերատ, 1937 թ. կա նաև առանձին գրքերով:

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Կենտրոնական Կոմիտեյի քաղաքական հաշվետվությունը Համ. Կ(Բ)Կ 16-րդ համագումարին: Զեկուցում և յեղրափակման խոսք 1930 թ. հունիսի 27—հուլիսի 2-ին. Հայկուսերատ 1937 թ. 144 էջ. 1 ս. 50 կ. Նույնը տես «Լենինի դժի հարցերը» գրքում, 441—556.

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Հաշվետու զեկուցում կուսակցության 17-րդ համագումարին Համ. Կ(Բ)Կ Կենտկոմի աշխատանքի մասին: Գլուխ 3-րդ «Կուսակցությունը»: Տես Լենինի դժի հարցեր, ՀԿ(Բ)ԿԿԿ Կուսերատ, 1937, 728—741 էջ.

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Մարքսիզմը և ազգային հարցը: Տես՝ Մարքսիզմը և ազգային-զաղութային հարցը ժողովածուի 9—66 էջ. ՀԿ(Բ)ԿԿԿ Կուսերատ, 1935.

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Ճառ՝ Հարվածային կուլանտեսականներին Համամիութենական առաջին համագումարում: Տես՝ Լենինի դժի հարցերը 662—677 էջ. Կուսերատ 1937.

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Ճառ՝ ճակնդեղի դաշաերի հարվածային կուլանտեսականներին ընդունելու թյունը կուսակցության և կառավարության զեկավարների կողմից: 1935 թ. նոյեմբերի 16-ին:

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. ԽՍՀ Միութեան սահմանադրության նախագծի մասին: Զեկուցում Խորհուրդների Համամիութենական արտակարգ 8-րդ համագումարում 1936 թվի նոյեմբերի 25-ին: Չորրորդ հրատ. Պետերատ, քաղ. գրակ. հրատ. Յերեվան, 1938. 61 էջ. 50 կ.

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Կուսակցական աշխատանքի թերություններին և արոցկիստական ու այլ յերկերեսանիններին լիկվիդացիայի յենթարկելու միջոցառումների մասին:

Զեկուցում և յեղրափակման խոսք ՀամԿ(Բ)Կ Կենտկոմի պլենումում, 1937 թ. մարտի 3—5-ին: Յերեվան, Հայկուսերատ, 1937, 75 էջ. 30 կ.

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Ճառ՝ Մոսկվա քաղաքի Մտախնայան ընտրական ոկրուզի ընտրողների նախընտրական ժողովում, 1937 թ. քաղականի զեկտեմբերի 11-ին Մեծ թատրոնում: Հայկուսերատ, 1938. Յերեվան, 16 էջ. 45 կ.

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Հաշվետու զեկուցում կուսակցության XVIII համագումարում Համ Կ(Բ)ԿԿԿ աշխատանքների մասին: Պետերատ, 1939.

ՀԵՄԵՄՈՒԹԵՆԱԿՆ Կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցության համառոտ դասընթաց: Համ. Կ(Բ)ԿԿԿ-ի հանձնաժողովի խմբագրությունը: Հավանություն և գակ Համ. Կ(Բ)ԿԿԿ-ի կողմից 1938 թ. 4-րդ գլուխ. 2-դիալեկտիկական և պատմական մատերիալիզմի մասին:

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿՆ Ինտերնացիոնալի ծրագրերն ու կանոնադրությունը: Ներածություն, բաժին 3-րդ, 4-րդ § 7. Նույնպես բաժին 6, § 1. Կուսերատ, Յերեվան. 1937. 70 կ.:

ՀԵՄ. Կ(Բ)Կ ԾՐԱԳԻՐԸ և կանոնադրությունը: Տես § 13 կրոնական հարաբերությունների բնագավառում: 47—48 էջ: Հայկուսերատ, 1936.:

ՀԵՄ. ԼԿՅԵՄ ԾՐԱԳԻՐՆ ու կանոնադրությունը. գլ. 1 § 3 29—30 էջ. Հայկուսերատ 1937.

ԲՆԲՆԱԿ. I. Անդրկովկասի բուլշևիկյան կադակերպությունների պատմության հարցի շուրջը: Հայկուսճրատ. 1936. 97—104 էջ:

Ярославский, Ем. К. Маркс о религии. ГАИЗ. 1937.

Ярославский, Ем. Тов. Сталин о религии. „Антирелигиозник“ № 3, 1935.

Федосеев, П. Маркс, Энгельс, Ленин и Сталин о религии. журн. Пропагандист. 1937. № 13.

Антирелигиозной учебник. под. ред. М. Шеймана. ГАИЗ. 1938. стр. 5—64.

II. ՄՏԱԼԻՆՅԱՆ ՄԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ: ԽՂՃԻ ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱԿԱԿՐՈՆԱԿԱՆ ԴՐՈՂԱԳԱՆԴԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ա. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՐՑԵՐ

ԽՍՀ ՄԻՐՈՒԹՅԱՆ Սահմանադրությունը (հիմնական սրենք): Հոդված 124.

ՄՏԱԼԻՆ, Ի. Վ. ԽՍՀ Միության Սահմանադրության նախապծի մասին: Զեկուցում Խորհուրդների Համամիութենական արտակարգ 8-րդ համագումարում. 1936 թվի նոյեմբերի 25-ին:

Չորրորդ հրատարակում. Յերեվան, Պետհրատ. 1938. 50 էջ:

ՄՏԱԼԻՆ, Ի. Վ. Կուսակցական աշխատանքի թերությունների և արոցկիստական ու այլ յերկերեսանիներին լիկվիդացիայի յենթարկելու միջոցառումների մասին: Զեկուցում և յեղրափակման յոսոք Համ. Կ(բ)Կ Կենտկոմի պլենումում, 1937 թ. մարտի 3—5-ին: Հայկուսճրատ 1937. 78 էջ. 30 կ.

ՄՏԱԼԻՆ, Ի. Վ. Ճառ՝ Մոսկվա քաղաքի Ստալինյան ընտրական սիրուպի ընտրողների նախընտրական ժողովում 1938 թը-

վականի զեկտեմբերի 11-ին Մեծ Թատրոնում: Հայկուսճրատ. 1938. Յերեվան. 16 էջ. 45 կ.

Ярославский, Ем. Сталинская Конституция и вопрос о религии. М. Гаиз. 1936. 16 стр.

Ярославский, Ем. О религиозных пережитках и задачах антирелигиозной пропаганды и агитации. М. Гаиз. 1937. 15 стр.

Ярославский, Ем. За кого голосовать. М. Гаиз. 1937. 16 стр.

Сборник „О контрреволюционной деятельности религиозных мракобесов. ГАИЗ. 1938.

ՀԱԿԱԿՐՈՆԱԿԱՆ պրոպագանդը ներկա պայմաններում (նյութերի յողովածու). Պետհրատ, Յերեվան, 1938, 90 էջ 1 ս. 50 էջ:

Բ. ՀԱԿԱԿՐՈՆԱԿԱՆ ՊՐՈՊԱԳԱՆԴԱՆ ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ԼԵՆԻՆ, Վ. Ի. Յերիտասարդական Միությունների ինդիկնեքը: Ճառ Ռուսաստանի յերիտասարդության Կոմունիստական Միության համառուսական 3-րդ համագումարում 1920 թվի հոկտեմբերի 2-ին: Ընտիր յերկեր յերկու հատորի մեջ, 2-րդ հատոր 648—667 էջ: ՀԿ(բ)Կ Կուսճրատ, Յերեվան, 1935.

ՄՏԱԼԻՆ, Ի. Վ. Ճառ հարվածային կոլլոզնիկների Համամիութենական առաջին համագումարում: 1933 թ. փետրվարի 19-ին: Պետհրատ, Յերեվան. 1938. 53 էջ. 1 ս. 25 կ.

ՄՏԱԼԻՆ, Ի. Վ. Ճառ Համ. ԼԿՅԵՄ Համամիութենական 8-րդ համագումարում 1928 թ. մայիսի 16-ին: Տես՝ Լենին-Ստալին մեկ հատորյակ. 1045 էջ.

Путницев, Ф. Сектантская молодежь и задачи ее перевоспитания. В сб. „Комсомол и антирел. пропаганда“ М. „Мол. гвардия“ 1937. стр. 76—82.

Գ. ՀԱԿԱԿՐՈՆԱԿԱՆ ՊՐՈՊԱԳԱՆԴԱՆ ԿԱՆԱՆՑ ՄԵՋ

ԼԵՆԻՆ, Վ. Ի. Կանանց բանվորական շարժման խնդիրների մասին խորհրդային հանրապետության մեջ: Ճառ Մոսկվայի բանվորուհիների համաքաղաքային անկուսակցական 4-րդ կոնֆերենցիայում 1919 թվի սեպտեմբերի 23-ին:

ԼԵՆԻՆ Վ. Ի. Ընտիր յերկեր հատոր 5—493—500 էջ.

ԼԵՆԻՆ Վ. Ի. Աշխատավորուհիները միջազգային որը.

ԼԵՆԻՆ Վ. Ի. Ընտիր յերկեր հատոր 5—500—502 էջ: Տես նույնպես.

ԼԵՆԻՆ Վ. Ի. Յերկերի 26-րդ հատոր 273—275 էջ.

ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ. Ճառ ճակնդեղի դաշտերի հարվածային կռիտնտեսուհիների ընդունելությանը կուսակցության և կառավարության ղեկավարների կողմից 1935 թ. նոյեմբերի 10-ին:

Кривелев, И. Женщина и религия. ГАИЗ. 1937.

III. ԿՐՈՆԻ ՅԵՎ ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՏՈՆԵՐԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Կրոնը հոգեվոր ճնշման մի տեսակն է, վորն ամենուրեք և ամեն տեղ ծանրացած և ժողովրդական մասսաների վրա, վորոնք ճգմված են ուրիշների համար հայրենական աշխատանք կատարելուց, կարիքից ու մենակույթյունից: Շահագործողների ղեմ մղած պայքարում շահագործվողների անզուրուքյունը նույնպես անխուսափելիորեն հավատ է ծնում դեպի հանդերձյալ լավագույն կյանքը, ինչպես բնության ղեմ մղվող պայքարի մեջ վայրենու անզորությունը հավատ է ծնում դեպի սատանաները, հրաշքներն ու այլբաներ»:

(Վ. Ի. Լենին, «Սոցիալիզմն ու կրոնը»: Տես՝ 6 էջ).

Маркс, К. Коммунизм „Рейнского обозревателя“. В кн. Маркс, К. и Энгельс, Ф. Соч. т. V, стр. 164—176.

ԼԵՆԻՆ, Վ. Ի. Անտի—Դյուրինգ. 342—364 էջ. Կուսբառ, Յերեվան. 1932.

Энгельс, Ф. К истории раннего христианства. В кн. Маркс, К. и Энгельс, Ф. соч. XVI, ч. 2 стр. 409—431.

Энгельс, Ф. Бруно—Бауэр и раннее христианство. Партиздат. 1933. 14 стр.

ԼԵՆԻՆ, Վ. Ի. Սոցիալիզմն ու կրոնը. Հայկուսբառ. 1937. 51 էջ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Սոցիալիզմն ու կրոնը
Բանվորական կուսակցության վերաբերմունքը դեպի կրոնը.

Դատակարգերն ու կուսակցությունները և նրանց վերաբերմունքը դեպի կրոնը ու յեկեղեցին:

ԼԵՆԻՆ Վ. Ի. Լ. Ն. Տոլստոյը և նրա դարաշրջանը: Ընտիր յերկեր վեց հատորի մեջ. 6 հատոր 435—439 էջ.

ԼԵՆԻՆ, Վ. Ի. Լեվ Տոլստոյը վորպես սուսական հեղափոխության հայեկին. Ընտիր յերկեր յերկու հատորի մեջ. 1-ին հատոր, 526—531 էջ. ՀԳ(Բ)ԿԿԿ Կուսբառ, Յերեվան, 1935.

Ленин, В. И. Л. Н. Толстой. Соч. 3-е изд. т. XIV. стр. 400—403.

Горький, М. О религии. Сборник М. „Мол. гвардия“ 1937. 130 стр.

Скворцов-Степанов, И. О правой и не правой вере. М. Партиздат. 1937. 12 стр.

Скворцов-Степанов, И. О таинстве святого причащения. М. Партиздат. 1937. 16 стр.

Скворцов-Степанов, И. Это было. М. Партиздат. 1937. 24 стр.

Скворцов-Степанов, И. Мысли о религии. М. Гаиз, 1936. 346 стр.

Скворцов-Степанов, И. О вере в бога и дьявола. М. Партиздат. 1937. 36 стр.

Скворцов-Степанов, И. О бесах и бесовских искушениях. М. Партиздат. 1937. 28 стр.

Скворцов-Степанов, И. Об аде и рае. 10-е изд. М. ГАИЗ 37 г. стр. 112.

ՍՏԵՊԵՆՈՎ, Ի. Հոգու, հանդերձյալ կյանքի, աստուծու և անմահութեան մասին: Պետհրատ, Յերեվան, 1924. 43 էջ. 20 կ.:

ՍՏԵՊԵՆՈՎ, Ի. Ինչպե՞ս են ծնվում աստվածները: Պետհրատ, Յերեվան, 1923. 42 էջ.:

ՍՏԵՊԵՆՈՎ, Ի. Աստվածաշունչ հավատացյալների և վրչ հավատացյալների համար. 1923. 82 էջ.

ՀԵՎԿՐԱՆՈՎՅԱՆ պրոպագանդը ներկա պայմաններում. (նյութերի ժողովածու). Պետհրատ, Յերեվան, 1938. 90 էջ. 1 ս. 50 կ.:

ԵՐԿՆԻ. Յեկեղեցական տոներ. Պետհրատ, 1931. 124 էջ. 35 կ.:

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅԱՆ ԾԱԳՈՒՄՆ ՈՒ ՊՍՏՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Энгельс, Ф. Бруно Бауэр и раннее христианство. К. Маркс и Ф. Энгельс. Соч. т. XV.

2. Энгельс, Ф. К истории раннего христианства. К. Маркс и Ф. Энгельс. Соч. т. XVI г. II.

3. Фейербах, Л. Сущность христианства.

4. Ярославский, Ем. Как рождаются, живут и умирают боги. ГАИЗ. 1938.

5. Гольбах, П. Священная зараза, разоблаченное христианство. ГАИЗ. 1938.

6. Румянцев, Н. Жил ли Иисус Христос. ГАИЗ. 1937.

7. Крывелев, И. Правда о евангелиях. ГАИЗ. 1937.

8. Антирелигиозный учебник. Под. ред. М. Шейнмана. ГАИЗ. 1938. стр. 274—315.

Ի Ս Լ Ա Ս

1. Антирелигиозный учебник. Под. ред. М. Шейнмана. ГАИЗ. 1938. стр. 316—331.

2. Гольдциэр, И. Культ святых в Исламе. ГАИЗ. 1938.

IV. ԿՐՈՆԸ ՅԵՎ ՅԵԿԵՂԵՑԻՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻ ՈՒ ՖԱՇԻԶՄԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒ

ՄԱՐԿՍ, Կ. և ԵՆՏՆԵՍ, Ֆ. Կոմունիստական կուսակցության ժանիֆեատը: Յերեվան. Պետհրատ. 1938. 70 էջ:

Ленин, В. И. Новый революционный рабочий союз. Соч. 3-е изд. т. XXX, стр. 145.

ԳԻՄԻՏՐՈՎ, Գ. Ձաշիզմի հարձակումը և կոմունիստական ինտերնացիոնալի խնդիրները.

ԼԵՆԻՆ, Վ. Ի. Իսաակարզերն ու կուսակցությունները և նրանց վերաբերմունքը գեադիկրոնի ու յեկեղեցին: Տես՝ Լենին «Սոցիալիզմն ու կրոնը».

11-2883994

Ленин, В. И. О „природе“ русской революции. Соч. 3-е изд. т. XII стр. 174—177.

Ленин, В. И. Политическая агитация и „классовая точка зрения“. Соч. 3-е изд. т. IV стр. 353—357.

Ленин, В. И. Либералы и клерикалы. Соч. 3-е изд. т. XVI стр. 75—76.

Скворцов Об аде и рае. 10-е изд. М. ГАИЗ, 1937. 112 стр.

Антирелигиозный учебник. Под. ред. М. Шейнмана. ГАИЗ. 1938. стр. 332—371.

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱԿԱՇԵՂԱՓՈՒԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

ՄՅԱԼԻՆ, Ի. Վ. Կուսակցական աշխատանքի թերությունների և արոցկիստական ու այլ յերկերեսանիւներին լիվլիզացիայի յենթարկելու միջոցառումների մասին: Ձեկուցում և յերափակման խոսք Համկ(ը)Կ Կենտկոմի պլենումում, 1937 թ. մարտի 3—5-ին: Հայկուսհրատ 1937, 78 էջ. 30 կ.:

Ընկ. Իվանովի նամակը և ընկ. Ստալինի պատասխանը: Հայկուսհրատ, 1938:

ՄՈՒՈՏՈՎ, Վ. Մ. Ճապոն-գերմանական-արոցկիստական վնասարարության, դիվերսիաների և լրտեսության դասերը: Հայկուսհրատ, Յերեվան, 1937. 69 էջ, 50 կ.:

ՎԻՅՆՍԿԻ, Ա. ՅԱ. Գետապոլի գործակալները: Տես «Կապիտալիստակ. սետավրատորները և նրանց պաշտպանները» ժողովածու. 1936. Յերեվան, Հայկուսհրատ:

ՀԱՅԿԱՐՈՆԱԿԱՆ պրոպագանդը ներկա պայմաններում. (նյութերի ժողովածու) Պետհրատ, Յերեվան, 1938. 90 էջ. 1 ս. 50 կ.:

ԲՈՎԱՆԳԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

Յարտալակի, Յեմ. Յեկեղեցին ու պետությունը. 3—11 էջ.

Յարտալակի, Յեմ. Արմիությունների անելիքները հակա-կրոնական ֆրոնտում. 12—39 էջ.

Յեկուցել, Պ. Սորնուրդների ընտրությունների նախապատրաստումը և հակակրոնական պրոպագանդան 40—77:

Сборник О контрреволюционной деятельности религиозных мракобесов. ГАИЗ. 1938.

Кандидов, Б. Церковь и шпионаж. 1938.

Сборник Двадцатилетие декрета об отделении церкви от государства. 1938.

Антирелигиозный учебник. Под. ред. М. Шейнмана. ГАИЗ. 1938. стр. 371—393.

V. ԿՐՈՆԻ ՊԱՅԲԱՐԸ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ

ԵՆԳԵՍ, Ֆ. Բնության դիալեկտիկան: ՀԿ(ը)ԿԿԿ հրատարակչություն. Յերեվան, 1936 թ. 434 էջ.

ՏԵՍ ԳԼՈՒԽՆԵՐ

1. Դիալեկտիկան և բնագիտությունը (1873—1876).
2. Աշխատանքի մասնակցությունը կապիկի մարդացմանը (1876).
3. Բնության հետազոտությունը վոզինների աշխարհում (1877).
4. Բնության դիալեկտիկայի հին ներածությունը (1880).
5. Ձերմություն (1781—1882).

ԼՆՆԻՆ, Վ. Ի. Մատերիալիզմ և էմպիրիոկրիտիցիզմ: Յերկեբրք 13-րդ հատոր. Կուսճրատ, Յերեվան. 1933. 538 էջ:

Տես՝

1. Կուսակցութեան քննարկումը փիլիսոփայության մեջ և փիլիսոփայական անգլիստիկանները. 384 յերես.
2. Եռնստ Հեկկելը և Եռնստ Մարք-397 յերես.

ՆԵՎԵԼ, Ե. Տիեզերական առեղծվածներ: Պետհրատ, 1937. Յերեվան, 460 էջ:

Уайт, Э. Борьба религии с наукой. М. ГАИЗ. 1936. 303 стр.

ՏԻԵԶԵՐՔԻ ԿԱԶՄՈՒՅՅՈՒՆԸ: ԱՐԵԳԱԿՆԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՅՅՈՒՆ: ՅԵՐԿԻՐԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ԱՌԱՋԱՅՈՒՄԸ.

ՆՆԳԵԼՍ, Փ. Անտի-Դյուրինգ: Գիտութեան հեղաշրջումը պարան Ոյգեն Դյուրինգի կողմից: Յերեվան, ՀԿ(Ե)ԿԿԿ Հրատարակչ. 1936. 428 էջ:

Տես՝ Առաջին հատված. փիլիսոփայութեան:

Գլ. 4. Տիեզերական սխեմատիկա:

5. Բնափիլիսոփայութեան: Ժամանակ և տարածութեան:

6. Բնափիլիսոփայութեան: Կոսմոգոնիա, ֆիզիկա, քիմիա:

ԿԱՐՊԻՆ, ԶԱՐԼԶ. Տեսակների ծագումը բնական ընտրութեան միջոցով կամ ընտրյալ ցեղերի պահպանումը գոյութեան կազմում: Պետհրատ, Յերեվան, 1936.

Баев, К. и Шишаков, В. Правда о небе. М. ГАИЗ. 1936. 68 стр. 30 к. (Простые беседы по астрономии).

Баев, К. Обитаемы ли планеты. М. ГАИЗ. 1936. 104 стр.

Воронцов-Вельяминов. Строение вселенной. ОНТН. М.-Л. 1936. 91 стр.

Луневич, В. Грозные явления природы. М. ГАИЗ. 1937. 124 стр. 1 р.

ՆԵՎԵԼՍ, Փ. Նեղանակը և նրա նախապատրաստումը: Պետհրատ, 1938:

ՖՐԻԴՄԱՆ, Վ. Գ. Ի՞նչի վրա յե հենվում յերկիրը: Պետհրատ 1938:

ԳՈՒՐԵՎ, Գ. Ը. Աստղագիտութեան և կրոն: Պետհրատ. 1936:

Антирелигиозный учебник. Под. ред. М. Шейнмана. ГАИЗ. 1938. стр. 65—88.

ՅԱՐԱՍԼԱՎՍԿԻ, ՅԵՄ. Աստվածաշունչ հավատացյալների և վաղ հավատացյալների համար: Մաս 1-ին, աշխարհի ստեղծագործութեանը: Տես գլուխ 2-րդ, 3-րդ և 6-րդ. Յերեվան, Կուսճրատ, 1923:

ԿՅԱՆՔԻ ԱՌԱՋԱՅՈՒՄՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄԸ ՅԵՐԿՐԻ ՎՐԱ

ՆՆԳԵԼՍ, Փ. Անտի-Դյուրինգ. Կուսճրատ, 1932.

Առաջին հատված.

7. Բնափիլիսոփայութեան: Որդանական աշխարհ 84 էջ.

8. Բնափիլիսոփայութեան: Որդանական աշխարհ (վերջ) 97 էջ:

Маркс, К. Энгельс, Ф. Ленин, В. О биологии. Партиздат ЦК ВКП(б) 1936. 317 стр. 2 р.

Մատերիալիստիկայի համակարգը ըստ Վ. Գ. Ֆրիդմանի:

1. Неорганическое и органическое.
2. Жизнь и ее происхождение.
3. Проблема строения живого организма.
4. Основы эволюционной теории.

5. Происхождение человека.
6. Природа и общество. Социальное и биологическое.
7. История биологии.
8. Диалектический материализм и естествознание.

Опарин, А. И. проф. Возникновение жизни. Биомед гиз. 1936. 159 стр. 3 р. 25 к.

ԳԱՐՎԻՆ, ՉԱՐԼ. Տեսակների ծագումը: Պետհրատ, 1936.

ՅԱՐՈՍԼԱՎՍԿԻ, ՅԵՄ. Աստվածաշունչը հավատացյալների և անհավատացյալների համար:

Մասն 1-ին. գլ. 4 Կենդանական և բուսական աշխարհի ըստիկությունը:

Яхонтов А. А. Происхождение домашних животных. М. ГАИЗ. 1937. 94 стр.

ՍԱՐԴՈՒ ԾԱԳՈՒՄԸ

ՆԵԳԵԼՍ, Փ. Աշխատանքի մասնակցությունը կապի մարդացման մեջ: Կուսհրատ, Յերևան, 1933. 30 էջ. նույնը կա Ֆենդելսի—Բնություն գիտելիակա գրքի 2-րդ գլխում:

Гремяцкий, М. Происхождение человека. М. ГАИЗ. 1937. 106 стр.

ՏԻՐՏԱԶԵՎ, Կ. Ա. Դարվերը և նրա ուսմունքը: ԽՍՀՄ Ժողովուրդների կենտրոնական հրատարակչություն 1931. Մասկվա. 320 էջ:

ՅԱՐՈՍԼԱՎՍԿԻ, ՅԵՄ. Աստվածաշունչը հավատացյալների և վրձ հավատացյալների համար, Մասն 1 գլխ. 5. Կուսհրատ, Յերևան, 1923:

ԿԵՆԴԱՆԻ ԲՆՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՓՈՒՈՒՄԸ ՄԱՐԴՈՒ ՄԻՋՈՑՈՎ

ԳՆՏՈՎՍԿԻ, Ս. Ակադեմիկ Տ. Գ. Լիսենկո. 1938 թ. Յերևան, Պետհրատ, 55 էջ. 70 կ:

Лысенко, Т. Д. Переделка природы растений. М. Сельхозгиз. 1937. 49 стр.

ՅԱՓՈՒՆՉՅԱՆ, Ա. Բ. Վ. Միչուրին. Գյուղհրատ, 1935. Յերևան. 111 էջ. 1 ս. 50 կ:

Молодчиков, А. М. Творцы новых растений. (О Мичурине и Бербанке). 2-е изд. М. ГАИЗ. 1936. 131 стр.

Рокицкий, П. Ф. Явления наследственности. (Общедоступное введение в генетику) М. Биомедгиз. 1937. 128 стр.

ԻՐԻՆ, Մ. Լեռներ և մարդիկ. գրություններ բնության վերակառուցման մասին: Պետհրատ, 1937. Յերևան. Մ. Գորկու անուանումով:

VI. ԱԹԵԻՉՄԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

Лафарг, Поль. Против бога и капитала. М. ГАИЗ. 1938.

Гольбах, Поль. Священная зараза. Разоблаченное христианство. М. ГАИЗ. 1936. 343 стр. 5 р. 20 к.

Гольбах Поль. Религия и здравый смысл. „Атеист“, 1932. 126 стр.

Гольбах, Поль. Карманное богословие. М. ГАИЗ. 1938. 290 стр.

Вольтер, Ф.М.А. Орлеанская девственница. Поэма в 21 песне. изд. „Академия“, 1935. 547 стр. 15 р.

Дидро, Д. Собрание сочинений.
Т. 3. Романы и повести. Изд. „Академия“, 1937. 535
стр. 11 р.

Лукреций Кар. Тит. О природе вещей. Изд. „Академия“
1936. XVI. 258 стр. 12 р. 50 к.

Лукиан. Собрание сочинений в 2 томах. Т-I, Л. 1935.
XXXVII 738 стр. Том. II 791 стр. 12 р.

Ярославский, Ем. Атеизм Пушкина.
М. ГАИЗ. 1937. 46 стр.

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ)

ՀԵԿԵԿՐՈՆԵԿԱՆ (Ժողովածու) կազմեց Ա. Հայրյան. Պատհարա.
1936. Յերեվան. 1 ռ. 50 կ.:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- ՉՄՓԱԹՈ. 1. Ա. Ս. Պուշկին—Տերտերն ու իր Բարդի ծառան
2. Հայնրիխ Հայնե—Շիկվիլդի Ջուլիանները:
3. Ալ. Ծառուբյան—Հայ քահանան.
» Գայլ բարեպաշտ.
5. Վ. Մայակովսկի—Կեղծապաշտը.
6. » Յերկու աֆրոն.
7. » Արդյունքները.
8. » Տերտերը.

- ՔԱՂԱԿ 1. Անրի Բարբյուս—Ուսուցիչը.
2. Նար-Ռոս—Սարուլն ու խա գնաց.
3. Յարուսլավ Հաշեկ—Առաջին քրիստոնյաների հետա-
պնդումը Պրագայում:
4. Յարուսլավ Հաշեկ—Գոլթ աստծուն:
5. Ն. Ստարովսկի—Ինչպես եր կոփվում պողպատը

6. Ն. Ստարովսկի (հատված)
7. Մ. Զոլչենկո Ստանան

Փողովրդական հեքիաթներ.

1. Ազան տերտերը
2. Բարի տերտերը
3. Այծի թաղումը
4. Ինչպես եր տերտերը քաղցած պահում մշակ-
ներին
5. Ղազարիական հեքիաթ.
6. Ինչպես տերտերները լողացան:

Горький, М. О религии. Сборник. М. „Мол. гвардия“
1937. 130 стр.

В сборник включены произведения Горького на айти-
религиозные темы, показывающие великого пролетарского
писателя и революционера воинствующим безбожником, не
примиримым врагом всякого мракобесия.

Для громкой читки: отрывки из художественных произ-
ведений и статьи: „Пролетарская ненависть“, „Церковь, как
организация насилия над разумом и совестью людей“.

Горький, М. Сказка об Италии. Сказка IV. В кн.: Горький
М. „Избранные рассказы“. М. Гослитиздат. 1936. 514 стр.

Горький, М. Шорник и пожар.
М. „Мол. гвардия“ 1937. 21 стр. (Антирелигиозная ху-
дожественная б-ка).

ՀԱՅՎԱԹՆԵՐ Մ. Գործու աշխատությունները.

1. Горький М. „Детство“ гл. VII (Бог дедушки и бог
бабушки).
2. Горький М. „В людях“ гл. XII (Торговля иконами в
в купеческой лавке).

3. Горький М. „Фома Гордеев отрывок из гл. XIII (молебень на „Освящении“ нового парохода).

4. Горький М. „Мои университеты“ стр. 628—637).

5. Горький М. „Жизнь Клима Самгина“.

а) ч. I гл. IV (Поднятие колокола в сельской церкви, окончивающееся смертью молодого, полного сил человека).

в) ч. III стр. 185—191 (Собрание сектантского кружка „Взыскающих града“)

Стр. 307—315 (Радение, показывающее извращенность секты хлыстов)

с) ч. IV, стр. 311—313 (Выступление на собрании проповедника, призывающего к войне против немцев).

ՏՈՒՍՏԱԳ, Լ. Ն. Հարություն.

Զեկով, Ա. Տ. Հոգեհանգիստ: Տես՝ Անտոն Զեկով «Հնարք պատմիվածքներ»: Պետական հրատարակչություն 1934. Յերեվան. էջ՝ 32—40:

ՏՈՒՍՏԱԳ, Ա. Պետրոս Առաջին 1-ի գիրք: ՀԽՍՀ Պետական հրատարակչություն 1937. Յերեվան:

Վեպում, բարձր գեղարվեստականությամբ նկարագրված են հետաքրքիր եպիգրաֆներ Պետրոս Առաջինի ժամանակվա Ռուսաստանի յեկեղեցու պատմությունից: Հեղինակին հաջողվե է ցայտուն կերպով ցույց տալ հնածես կրոնականների խիստ ժխտողական գիրքը՝ Պետրոս Առաջինի ակֆորմների նկատմամբ: Այս վեպը կարելիոր տեղ է բռնում հակակրոնական գեղարվեստական գրականության մեջ:

*) ԾԱՆՈԹ. Վեպի 2-րդ գրքում նույնպես կան հետաքրքիր նկարագրություններ, սակայն 2-րդ գիրքը գեո չի թարգմանված հայերեն:

Короленко, В. Г. Сон Макара. За иконой.

В кн. Короленко, В. Г. „Избранные произведения“ 2-е изд. Л. Гослитиздата 1935. 691 стр.

Колас, Я. Как поп сделался авиатором. (Народная сказка).

В кн. Колас, Я. „Избранные стихи“. М. Гослитиздат-1935. 132 стр.

ՈՍՏՐՈՎՍՈՎ Ե. Ինչպես եր կոփվում պողպատը վեպ. Պետական հրատարակչություն, 1936. Յերեվան

1-ին գլուխ. էջ՝ 21—24 մինչև «... կայարանի բուֆետ-տերը» բառերը: (Պատանի Կորչագինի ջերմ բողբոջ, դպրոցէկրոնի դասատու՝ խստաբարո և ագեա սերտերի դեմ):

ՈՍՏՐՈՎՍՈՎ Ե. Փոթորկածիններ. վեպ Պետական հրատարակչություն 1938. Յերեվան. գլուխ 1-ին և 3-րդ.

Հեղինակը նկարագրում է բանվորների և գյուղացիների հերոսական պայքարը Խորհրդային Իշխանություն համար: Գործողությունը կարողանում է Ուկրաինային սահմանակից լեհական մի փոքրիկ քաղաքում: Հակակրոնական նշանակություն ունեն այն գլուխներն, ուր նկարագրված է կաթոլիկ կենսաձևերի (լեհական սերտերներ) մասնակցությունն սպիտակ գլխազգիականների դավադրությունն ու հակահեղափոխական ապստամբությունը:

ՆԱՎԻԿՈՎ-ՊՐԻՐԱՅ, Բ. Յուսիմա. 1-ին գիրք. Պետական հրատարակչություն 1934. Յերեվան.

«Բարեհուսո հրվանդանի շուրջը». գլուխ 4-րդ էջ. 145—155 (կրոնական ծեսերն ու արարողությունները ցարական Ռուսաստանի ռազմական նավատորմիցում):

«Նեկազրան շարունակում է իր ճանապարհորդությունը» գլուխ 5-րդ, 6-րդ և 8-րդ էջ՝ 355—376 (Չափիկը զրահանավաճվա: Նավատորմի ներքին ծաղրում են, յեր վերջիններս համարձակվում են բողբոջ սպաների վայրագ վերաբերմունքի դեմ):

Տաշիկիստանի ժողովրդական բանաստեղծ, շքանշանակիր Հանուբին այս պոեմում նկարագրում է, դաժան անցյալն ու յերգում՝ լուսավոր ապագան, յիրը ժողովուրդը կմտանա «աստըծու» և «սատանայի» անունները:

ՅԱԼԱԽԱՎ, Մ. Հերկած խոսքան: Պետական հրատարակչություն 1933. Յերեվան. Գլուխ 3-րդ էջ՝ 25—36 (Կազակների հավաքագրումը հակահեղափոխական «հայրենի Դոնի ազատագրման» միության մեջ, սպիտակ գլխադիրական Պոլովցիկի կողմից կրոնի դրոշի տակ): Գլուխ 19-րդ էջ՝ 205—222. Կոնգրատ Մայլաննիկովի հիշողություններն իր մանկության և մանկուց ներշնչված հնազանդության մասին: Հակահեղափոխական լուրերի տարածումը կույսերի կողմից:

Գլուխ 21-րդ էջ՝ 227—240 (Տուբյանսկի տերերի կողմից, Դեմիդ Մուչունին հաղորդությունից զրկելու գավիշտական պատմությունը):

Գլուխ 25 էջ՝ 282—298 (կոմյերիտական Վանյուշկա Նայգենովի պատմությունը՝ յեկեղեցում իրարմնացում առաջացրած հորթի մասին):

Գլուխ 30-րդ էջ՝ 341—354 (Մարինա Պոյարկովայի կոլխոզից հեռանալը ագիտացիայի ազդեցության տակ):

Маяковский, В. Ни знахарь, ни бог, ни слуга бога-нам не подмога. Антирелигиозн. стихи. М. „Мол. гвардия“. 1937. стр. 48.

Стихи В. Маяковского „лучшего, талантливого поэта нашей советской эпохи“ (Сталин)— остроумно и убедительно доказывают вред суеверий и веры в бога, грубость церковных обрядов.

Маяковский, В. Поп. Ханжа. Пасхальное. Шесть монахинь.

Богомольное. Про Тита и Ваньку.

В кн. Антирелигезн. сборник.

Неверов, А. С. Чудо-чудесное. М. „Мол гвардия“ 1937. 30 стр. (Антирелигезн художеств. б-чка).

Рассказы: „Чудо-чудесное“, „Поросенок“, „Про Червяка“, „Молитва и уголок“, „Земля и небо“. Показано, как попы и церковники под маской смирения яростно сопротивляются советской власти.

Новиков-Прибой, А. Соленая купель. Роман. М. „Сов. писатель“. 1936. 213 стр.

Пушкин, А. С. Гаврилада.

Знаменитая поэма Пушкина, в которой осмеяны догматы христианской религии.

Салтыков-Щедрин, М. Е. Господа Головлевы. М. Гослитиздат. 1937. 318 стр.

Роман, изображающий разложение дворянской семьи в период после реформы 1861 г. В центре романа - Порфирий Головлев, прозванный Иудушкой за предательство, лицемерие и ханжество прикрывающий все свои гнусные поступки евангельскими проповедями.

Салтыков-Щедрин, М. Е. Старец. М. „Мол. гвардия“ 1937. 45 стр. (Антирелигиозная худ. б-чка).

Рассказ из „Губернских очерков“ Салтыкова-Щедрина об изуверских ханжеских нравах и быте российских сектантов-раскольников.

Серафимович, А. Чудо. Рассказ. М. „Мол. гвардия“ 1937. 51 стр. (Антирелигезн. худ. б-чка).

Рассказы: „Чудо“, „Место свято“, „Две божьи матери“, „Ежедневно творимое“, „Таинство святого причащения“, „Промысль божий“, „Помодебствовали“, „Бунт“, в которых ярко показана классовая роль религии, защищающей интересы капитала и одурманяющей бедняков проповедью смирения и покорности.

Серафимович, А. История одной забастовки.

В кн. Серафимовича, А. „1905 год“. М. Гослитиздат. 1935. 362 стр.

В рассказе изображена гнусная, предательская роль попа, который благославляет капиталиста на угнетение рабочих, а последних призывает к кротости и смирению.

Стальский, Сулейман. Муллы.

В кн. Стальский, Сулейман „Стихи и песни“. М. Гослитиздат. 1936. 154 стр.

Стихотворение народното ашуга Дагестана, орденосца Сулеймана Стальского, написанное в 1912 г. о муллах, обманывающих народ.

Чехов, А. П. Канитель М. „Мол. гвардия“ 1937. 31 стр. (Антирелигезн. худ. б-чка).

Рассказы: „Канитель“, „Письмо“, „Без заглавия“. Бездушие и невежество служителей культа, бессилённость церковных обрядов.

Чехов, А. П. „Накануне поста“ „У предводительши“. В кн.

Чехов, А. П. „Юмор“ М. Гослитиздат. 1937. 578 стр.

Рассказы о провинциальном мещанстве, пошлости и религиозных предрассудках в быту.

Чехов, А. П. Панихида. Ведьма.

В кн. Чехов, А. П. „Избранные произведения“. М. Гослитиздат 1936. 760 стр.

ՆՄՈՒՇՆԵՐ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

ԹՈՒՄԵՆՆԵՆ. Հ. Գեղարվեստական յերկեր: Պետական հրատարակչութիւն 1934. Յերեկան, 370 էջ:

Իր պարզ ու սրանչելի բանաստեղծութիւնները մեջ Հովհաննես Թումանյանը հանճարեղ կերպով պատկերել է մեր գյուղացու ճնշված վիճակն ու բողոքը անցյալում: Ուժեղ ծաղրի յին յենթարկված Հ. Թումանյանի ստեղծագործութիւններում նաև կրօնն ու տերտերներն իբրեւ շահագործող գասակարգի ներկայացուցիչներ, կեղեքողներ և խարերաններ: Բերում ենք մի քանի նմուշներ:

«Կտակ»—187 էջ, «Պարողիա»—189 էջ, «Վայր ընկնող աստղեր»—187 էջ, «Կանչ»—83 էջ, * * * 82 էջ, «Գուլթանի յերգը»—80 էջ:

ԶՈՐՅԱՆ. ՍՏ. Տնորհներ և ուրիշ պատմվածքներ: Պետական հրատարակչութիւն. 1937. Յերեկան, 52 էջ. 50 կ.:

Հեղինակը մատչելի լեզվով ու հետաքրքիր նկարագրում է նախախորհրդային հայ գյուղի թշվառ վիճակն ու գյուղացիների շահագործումը:

Սրամիտ կերպով ծաղրում է տերտերների ազիտութիւնն ու խարերայութիւնը:

ԶՈՐՅԱՆ. ՍՏ. Մի կյանքի պատմութիւն. առաջին գիրք: Պետական հրատարակչութիւն 1935. Յերեկան. 350 էջ. 3 ս. 60 կ.:

Գլուխ 12-րդ Տեր գյուտը էջ՝ 184—195.

ՆԱՐ-ԿՈՍ Սաքուն ուխտ գնաց: Ինչպես բժշկեցին: Պետական հրատարակչութիւն. 1938. Յերեկան. 49 էջ. 50 կ.:

Հեղինակը նկարագրում է տգետ տերտերներին ու զբբացներին, վորոնք խաբելով ժողովրդին տարածում են հիվանդութիւններ ու իրենց «բուժման» գազանային ձեվերով պատճառ են դառնում հիվանդների մահացման:

ՊԱՐՈՂՅԱՆ, Հ. Յերկերի լիակատար ժողովածու. առաջին հատոր: Պետական հրատարակչություն 1931. Յերեվան. 172 էջ. 4 ս.:

Մեծապատիվ մուրացիկաներ. էջ՝ 22—25 (Արխոդոմ ազան և քահանան).

Կադրեր կարելի չե վերցնել նաև «Ազգային Ձոջերից» տեղ 3-րդ հատոր:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՏԵՂԾԱԳՈՐԾ. ՅԵՂԱԾ ՇԱԿԱԿՈՆԱԿԱՆ ՄՈՏԻՎՆԵՐԻՑ

ՄԿՐՅԱՆ, Մ. (կազմեց) 13—18-րդ դարերի հայ աշխարհիկ քրականություն. ընտիր նմուշներ: Պետամալսարանի հրատարակչություն 1938. Յերեվան. 360 էջ:

Այս գրքում չեղած բուն ժողովրդական առակներն, ուժեղ ծաղրի չեն յենթարկում կրոնավորությունը, ձգնավորներին և քրիստոնեյական վարդապետությունը:

Այս տեսակետից, առանձնապես ուժեղ են վարդան Այգեկցու հավաքած հետեվյալ առակները՝

Միայնակյաց և դամբո շուն: էջ՝ 321.

«Գոյ քահանա և այրի»—326 էջ, «Յեկեղեցին և ջրաղաց»—332 էջ, «Կաշառատու քահանայ»—341 էջ, «Ազքատ և յերեց և ափետարան»—341 էջ, «Յերեց և ժողովուրդ»—342 էջ և այլն:

ՀԱՅ ԱՅՈՒՎՆԵՐ: Անտիպ յերգերի ժողովածու: Մաս 1-ին հատվածից և կազմեց Գ. Թարվերդյան: Պետական համալսարանի տպարան 1937. Յերեվան. 560 էջ. 12 ս.:

1. Պատը: Տես էջ՝ 77
2. Ինձի աշեք: Տես էջ՝ 112.
3. Տես Ի՛նչ են արե. Տես էջ՝ 395.
4. Տերտեր: Տես էջ՝ 431:
4. Հարուստն ու աղքատը: Տես էջ՝ 431.

Ֆրիկ (ժողովածո): Պետհրատ 1937. Յերեվան: 7 ս.:

ԲՈՎԱՆԵՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական ԽՍՀ Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի վորոշումը միջնադարյան հայկական խոշորագույն բանաստեղծ Ֆրիկի բանաստեղծությունների ժողովածու հրատարակելու մասին

. . . . էջ՝ 5

2. Աստղաբան . . . . էջ՝ 7

3. Ս. Պողոսյան և Հ. Հարությունյան—Ֆրիկի դարաշրջանը . . . . էջ՝ 9

4. Յե. Թորոսյան—10-14-դարերի աշխարհիկ գրականությունը Հայաստանում . . . . էջ՝ 37

5. Ա. Ղանալանյան—Ֆրիկի կյանքն ու ստեղծագործությունը . . . . էջ՝ 93

6. Ֆրիկի սաղերը . . . . 139 էջ:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ

Антирелигиозный художественный сборник. М. ГАИЗ. 332 стр.

Раздел „Народная сказка“.

Поп и мужик. Русские народные сказки. М. „Академия“ 1931. 202 стр.

Сказки Куприяники. Воронеж. Обл. Изд-во. 1937. 266 стр.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՋՐՈՎԱՆԻ, ԲՈՎԱՅԻՈ. Մասունքներ. Պետհրատ. ՀԿՅՅԵՄ ԿԿ կից մանկապատենական գրականություն բաժին 1937. Յերեվան, Թարգմ. Ֆրանսերենից:

Իր անունան «Ղեկամերոն»-ի մեջ, Բովայանն ապրիս և կզերաֆեողարական աշխարհայացքի, կաթոլիկական յեկեղեցու և հոգեվորականության սրամիտ քննադատությունը: «Մասունքները»-

մի կտոր և դեկամերոն»-ից: Հանձին Չիպոլլայի հեղինակը, խոշոր վարպետութեամբ, ավել և շարլատան կրոնավորի մի տիպ, վորն ոգտագործում և գյուղացիների նախապաշարմունքը, դյուրանավատութեանը և խարում և «տխմար մարդկանց»: Քեհ գիրքը գրված և կրոնավորներին ուղղելու նպատակով, այնուամենայնիվ այնպիսի ջանքախիչ հարվածներ և հասցնում կրոնավորներին, վոր սրյեկտիվորեն ուղղված և վողջ հոգեվորակա նության դեմ:

ՏՎԵՆ, ՄԱՐԿ. Նավապետ Ստորժֆիլդի ճանապարհորդութեանը գեպի յերկիրք: Պետհրատ 1936. Յերեվան.

Մարկ-Տվենը ահանավոր ամերիկյան գրող և, հայտնի իբր սրամիտ պատմիչներով: Այս գրքում նա յերկնային կյանքի քողի տակ, ըստ եյության սուր ծաղրի յե յենթարկում բուրժուական նիստ ու կացը, շահագործումը:

Մարկ-Տվենն առանձնապես վառ գույներով տալիս և կապիտալի դաժան լուծը պաշտպանող, իրենց քարոզներում գրեթե բաղդներին «յերկրային արքայութեան» խոստացող տերտերական խաբեբայութեանների ծաղր ու ծանակը:

ՆԱՅԵԿ, ՅԱՐՈՍԼԱՎ. Բաջ գինվոր Շվեյկի արկածները համաշխարհային պատերազմի ժամանակ: Պետհրատ, 1936. Յերեվան—Մոսկվա.

Գլուխ 9. Էջ՝ 84—106 (Շվեյկը կայազորի բանտում).

Գլուխ 10 Էջ՝ 106—129 (Շվեյկը յերեցի մոտ):

Գլուխ 10 Էջ՝ 129—139 (Շվեյկը գնդի յերեցի հետ կատարում և բարի յերթի մաղթանք).

Գլուխ 12- Էջ՝ 139—147 (կրոնական վեճ).

Գլուխ 13- Էջ՝ 147—162 (Շվեյկը գնում և սծեւում):

ԲԱՐՔՅՈՒՍ, Հ. Կրակը (մի դասակի որագիրը): Վեպ. Պետական հրատարակչութեան. 1935. Յերեվան—Մոսկվա: Բուժակայանը գլուխ 21-րդ Էջ՝ 324—345.

Հանրի Բարբյուսը—Ֆրանսիական գրող, կոմունիստ, ԽՍՀՄ-ի ջերմ բարեկամը (1873—1935).

Իր գրքի այս գլխում ցույց և տվել քրիստոնեական յեկեղեցու կեղծիքը, յեկեղեցին որհնում և մարդուն՝ փոխադարձ վաշընչացման համար:

Барбюс, А. Школьный учитель. 1937. 40 стр. (Б-ка „Огонек“).

Беранже, П. Ж. Добрый бог. Ключи от рая. Пономарь-Мощи.

Мой кюре. Капуцины. Бог простых людей. Миссионеры. Святые отцы. Сын папы. Ангел-хранитель. Смерть сатаны. Свадьба папы. Потоп.

М. Гослитиздат. 1936. 439 стр.

Гейне, Г. Стихи. М. „Мол. гвардия“ 1937. 40 стр. (Антирелиг. худож. б-чка).

„К Лазарю“, „Адам I“, „Мне снился сон“, отрывки из поэмы „Диспут“, „Германия“ и др.

Золя, Э. Лурд. Роман. М. „Безбожник“ 1929. 328 стр.

Лафарг, П. Пий IX в раю. М. „Мол. гвардия“. 1937. 24 стр. (Антирелиг. худ. б-чка). Уничтожающая сатира, высмеивающая догмат католической церкви о непогрешимости папы.

Мериме, П. Варфоломеевская ночь (Хроника времен Карла IX). М. Жургазоб. единение. 1937. 216 стр.

Мопасан, Г. Крестины.

М. „Мол. гвардия“. 1937. 40 стр. (Антирел. худ. б-чка).

ՋԻՈՎԱՆՆԻ Սպարաակ. Պետհրատ, 1936.

ՄԱՆՅԵՐ, Փ. Բ. Տարտյուֆ. Թարգմ. ֆրանս. տպարան «Արոր» Բագու 1899. «Տարտյուֆ» պիեսում արված և կեղծապաշտի, նենդ ու ինտրիգան մարդու մի կլասիկ տիպ: Տարտյուֆի տիպում կենտրոնացած են ֆեոդալական Ֆրանսիայի տիրող դասակարգի ներկայացուցիչների տիպիկական գծերը:

ԱՆԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՃՈՒՄ Ը ԽՈՅՄ-ՈՒՄ

Стаханов, А. Г. О религии. Журн. „Безбожник“ 1936. № 3.

Отходим от религии. Сборник рассказов колхозниц о том, как они отошли от религии. М. ГАИЗ. 1933.

Олещук, Ф. О задачах антирелигиозной пропаганды. М. ГАИЗ. 1937. 33 стр.

ՀԱՎԵՐՈՒՆՎԱԾՆ պրոպագանդը հերկա պայմաններում (հյուսիս-
րի ժողովածու). Պետհրատ. Յերեվան, 1938. 90 էջ. 1 ս. 50 կ.:

ԿԱՆԿԻՊՈՎ, Բ. Փարաջավոր լրահաները: Տես՝ «Պորճրդ. Հա-
տան» 1938. հոկտեմբ. 18. № 241:

Պատ. խմբագիր՝ ՅԵ. ՏՈՆԵՐՅԱՆ

30

Վ Ր Ի Պ Ա Կ Ն Ե Ր

Խց	թույլ	սպված է	պես է լինի
10	1 Վ	Յերիտասարգության	Յերիտասարգական
11	8 Կ	ճրագրերն	ճրագիրն
19	7 Վ	Ֆեդոսեյիվ	Ֆեդոսեյիվ
11	12 Կ	բայ և թողնված «պատմության» բառը:	

500

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0928246

7 ИЮН. 1939

282

11

28839